herpy

GECKOR

Lined flat-tail gecko

Uroplatus lineatus

En smärt, långbent bladsvansgecko från Madagaskars östra regnskogar, som lever i och vid bambu. Den har inga hudfransar, men växlar mellan enfärgat ljusbrunt och skarpa, mörka längsgående ränder. Den är nattaktiv, kräver fuktig och väl ventilerad luft och är ett djur att titta på, inte att hantera.

Familj: Gekkonidae Tidigare namn: *Ptyodactylus lineatus; Uroplates lineatus*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**25-28 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**2-15 år**
Aktiv	**På natten**
Levnadssätt	**Trädlevande**
Biotop	**Regnskog**
Svårighetsgrad	**Erfaren**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**45 × 45 × 90 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**24-26 °C**
Värmeplats	**28-30 °C**
Temperatur, natt	**20-22 °C**
Luftfuktighet	**70-90 %**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 1
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma, parvis eller en hane med flera honor**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**1-2 ägg**
Inkubation	**85-95 dagar** vid 21-27 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Uroplatus lineatus skiljer sig tydligt från de andra bladsvansgeckorna. Kroppen är långsträckt och nästan cylindrisk, benen är långa och tunna utan hudfransar, huvudet är smalt och något ormliknande, och huden är ovanligt slät. Över ögonen sitter två spetsiga fjäll som ögonfransar, och svansen är platt och avrundad och liknar ett torrt bambublad. Artnamnet kommer av latinets "linea", linje, och syftar på de parallella, mörka ränderna som löper ned över huvud och rygg.

Arten mäter cirka 13 cm från nos till kloak och 25-28 cm totalt, så den hör till de stora i släktet. Grundfärgen är ljusbrun, ibland nästan utan teckning, ibland med fem eller sex mörka längsgående ränder. Djuret kan i viss mån ändra färg och kontrast: i vila är det matt ljusbrunt, och vid oro, aktivitet eller stress kan det bli orange eller få skarpa, nästan svarta ränder, och svansen kan få tvärband. Den vilar utsträckt längs en bambustjälk, och där försvinner den nästan.

Bladsvansgeckorna delas in i grupper efter utseende och levnadsmiljö. *U. lineatus* står ensam i sin egen grupp, som är knuten till bambu och trä utan hudfransar. Arten beskrevs 1836 av Duméril och Bibron under namnet *Ptyodactylus lineatus*.

Arten är stilla och mest intressant att iaktta. Den kräver en hållare som kan hålla koll på fukt, ventilation och temperatur.

Utbredning och livsmiljö

Uroplatus lineatus finns bara på Madagaskar, i de östra regnskogarna och på ön Nosy Boraha (Île Sainte-Marie) utanför östkusten. Registrerade fynd finns framför allt i nordost, i området kring Marojejy och Masoala, men också längre söderut, bland annat vid Zahamena. Typlokalen är okänd.

Arten bedöms som livskraftig. De största hoten är skogsavverkning och insamling för djurhandeln. Eftersom fynden är spridda känner man inte den exakta utbredningen, och kartan visar därför bara östkustregionen där arten är registrerad.

> **Naturlig utbredning:** Madagaskar.

LIVSMILJÖ

Geckon lever i regnskog i låglandet och i bambusnår. Djuren sitter på bambustjälkar och tunna stammar, ofta på torr, död bambu, där mönstret passar underlaget. Mot andra underlag, till exempel tjocka trädstammar, är de betydligt mer synliga. På dagen vilar de nästan orörliga, och på natten jagar de i vegetationen.

Klimatet på Madagaskars östkust är varmt och fuktigt med regn större delen av året och bara en liten variation mellan årstiderna. Nätterna är något svalare än dagarna, och luftfuktigheten är hög. Mikroklimatet i artens egen livsmiljö har inte mätts, så siffrorna i vägledningen bygger på hållning i fångenskap.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

En enskild vuxen *Uroplatus lineatus* behöver ett terrarium på minst 45 × 45 × 90 cm (längd × bredd × höjd). Ett par eller en liten grupp behöver minst 60 × 45 × 90 cm, och fler djur kräver större golvyta. Större är bättre, eftersom det lättare ger en tydlig skillnad mellan topp och botten och mer plats för de lodräta viloplatserna. Terrariet ska vara högt snarare än brett, eftersom arten lever lodrätt på stjälkar.

Inred med död och levande bambu, både lodrätt och snett, och med grenar vars tjocklek motsvarar en till två gånger djurets kroppsbredd och som är minst dubbelt så långa som djuret. Bamburör som står lodrätt används gärna som gömställen och kan användas som äggläggningsplats. Släta ytor som glas används också för vila, särskilt av unga djur.

Glas passar bäst där luften i rummet är torr (under 60 % fukt), eftersom vatten sätter sig som droppar på rutorna och djuren kan klättra på glaset. Nät kan användas i ett fuktigt rum, men djuren kan inte fästa på nätet. Oavsett val ska det finnas god ventilation, så att luften inte står stilla.

Botten består av ett dräneringslager, till exempel perlit eller lecakulor, täckt av vissna löv, gärna bambublad, och lite sphagnum. Botten ska vara fuktig, men aldrig blöt. Undvik grovt, strävt underlag och sträva konstgjorda klippor: djuret slår efter byte i snabba utfall och kan få nosskador. Levande växter som tål fukt och dämpat ljus håller kvar fukten och ger skydd.

Det finns bara lite kunskap om skötseln av *Uroplatus lineatus*. Där siffror saknas bygger vägledningen på de bättre kända bladsvansgeckorna, till exempel *Uroplatus henkeli* och *Uroplatus sikorae*, som har samma grundkrav på fukt, ventilation och temperatur.

Läs mer: Terrarieuppbyggnad och bioaktiv botten

TEMPERATUR

På dagen ska det vara 24-26 °C i terrariet och på natten 20-22 °C. Nattsänkningen är viktig för välbefinnandet och hjälper samtidigt luften att cirkulera i ett glasterrarium. En liten årstidsvariation på 2-3 grader, med de svalaste dagarna på vintern, passar arten.

Bladsvansgeckor tål värme dåligt. Låt aldrig terrariet komma över 27 °C under längre tid, och ställ det svalt utan direkt sol. Mät med digitala termometrar både högst upp och längst ned.

Arten solar sig inte mycket, men en liten varm fläck på 28-30 °C ger djuren möjlighet att själva välja. Använd en halogen- eller glödlampa med låg effekt över en liten del av terrariet, så att den bara värmer en gren, och håll resten av terrariet på bakgrundstemperaturen. Undvik spotlampor i låga terrarier, där de värmer upp hela rummet.

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska vara hög, cirka 70 % på dagen och 80-90 % på natten, och aldrig under 70 % under längre tid. Låt terrariet torka upp något sent på eftermiddagen och spraya noggrant på kvällen, så att fukten stiger efter mörkrets inbrott. Den naturliga rytmen med torrare dag och fuktigare natt håller mögel borta och är bra för luftvägarna.

Spraya minst en gång om dagen, helst två: morgon och kväll. Djuren dricker vatten som rinner över blad, bambu och glas, och de slickar det själva, och de dricker nästan aldrig ur en skål. Använd ljumt vatten, inte kallt, som stressar dem, och använd vanligt kranvatten. Spraya inte direkt efter utfodring, eftersom vattnet sköljer bort kalken från insekterna. En sprayanläggning på timer ger jämn fukt, särskilt i terrarier med nät.

Uttorkning är det vanligaste felet. Svansen är ett bra mått: den ska vara platt och full. Smal, rynkig eller ihopkrullad svans och insjunkna ögon är tecken på för lite vatten. Kontrollera efter varje ömsning att alla tår är helt rena, så att huden inte byggs upp och tar greppet.

LJUS OCH UVB

Arten är nattaktiv, men vilar ofta öppet på dagen, så den får lite solljus i naturen. UVB rekommenderas, och ett rör monterat över terrariets nät passar Ferguson-zon 1: UV-indexet ska vara cirka 1-2 på de översta viloplatserna och noll i skuggan. Djuret ska kunna gömma sig för ljuset i växter och bambu. En UV-indexmätare hjälper, eftersom nätet, växterna och rörets ålder ändrar utbytet.

Ge 12 timmars ljus på sommaren och 10 timmar på vintern, styrt av en timer. Bladsvansgeckorna har utvecklats med en dagslängd på cirka 11 timmar på vintern och 13 på sommaren, och en tydlig årstidsrytm är bra för hormoner, aptit och aktivitet. Djuren är känsliga för ljus på natten, så håll terrariet mörkt när ljuset är släckt. Om det ska finnas levande växter används en LED-växtlampa.

Utan UVB ska kalktillskottet innehålla D3.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Uroplatus lineatus lever av insekter. Ge syrsor som bas och komplettera med kackerlackor (till exempel dubia), gräshoppor och andra foderinsekter av lämplig storlek, högst något mindre än geckons huvud. Foderinsekterna ska ha fått bra föda det senaste dygnet. Släpp ut dem i terrariet sent på dagen, efter sprayningen. Djuren jagar aktivt och slår efter bytet från grenarna, så använd inte foderskålar med hård botten.

Vuxna djur matas två gånger i veckan med ett par stora insekter åt gången, och ungar tre gånger i veckan. Små, uppfödda sniglar kan användas som omväxling. Unga djur tar lite frukt eller nektar, till exempel papaya, en gång i veckan, medan vuxna sällan gör det. Ta bort foderinsekter som blivit liggande, så att de inte stör djuret.

Pudra insekterna lätt med kalk vid varannan utfodring och ett multivitamin varannan vecka. Med UVB ska kalken ha lite eller ingen D3. För mycket tillskott ger övervikt, som syns som fettavlagringar under käken. Väg vuxna djur regelbundet, och justera mängden så att vikten håller sig stabil.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

Arten är mer ett djur att titta på än att hålla i handen. Den vilar stilla på dagen och stressas lätt. Hantera den bara när det är nödvändigt, och högst en gång i veckan. En stressad gecko är i ständig rörelse, kan hoppa, spärra upp gapet, kröka kroppen, ringla svansen och skrika. Unga djur kan kasta svansen, som växer ut igen.

Färgskiftet är en pålitlig signal. I vila är djuret matt ljusbrunt; när det "tänder till" får det skarpa, mörka ränder eller blir orange. Sker det ofta och utan tydlig orsak tyder det på stress. Ihopkrullad svans, insjunkna ögon och gnuggande av nosen mot glaset är andra tecken.

Socialt är arten ovanligt fridfull för en gecko: hanar kan sitta på samma gren utan att slåss. Ändå är en enskild gecko eller ett par det säkraste sättet att hålla dem, och en liten grupp med en hane och två honor kan fungera i ett stort terrarium. Övervaka nya grupper och skilj djuren åt om någon får sår.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könet syns bäst på vuxna djur: hanarna har tydliga hemipenisbucklor vid svansroten, som syns bäst underifrån. Ålder och vikt vid könsmognad är inte dokumenterade för arten, men ungarna växer snabbt.

Sätt bara honor i avel som är i toppform, har fyllda kalksäckar på halsen och stabil vikt.

PARNING

Arten föds bara sällan upp i fångenskap. Ett par eller en hane och två honor passar bäst. Hanar kan tåla varandra i ett stort terrarium, men hålls helst i separata grupper under yngeltiden.

En tydlig årstidsrytm med något svalare och kortare dagar på vintern och varmare, längre dagar på sommaren är den bästa förutsättningen för att få djuren att föröka sig. UVB till de vuxna djuren ökar sannolikheten för att äggen kläcks, sannolikt eftersom honan kan ge äggen mer kalk. Ge honor extra kalk och några sniglar före och efter äggläggningen.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger ett eller två ägg per kull och kan lägga flera kullar under en säsong. Äggen är runda och mäter cirka 13 mm i diameter. De läggs under bladen eller i botten vid foten av en växt, och honorna använder gärna ett lodrätt bamburör om det finns ett. Håll botten fuktig, ge honan ro, och leta efter äggen efteråt.

Efter varje kull kontrolleras honans vikt och kalksäckar. Hon ska få tid att återhämta sig, och går hon ned i vikt ska avelen stoppas för säsongen.

INKUBATION

Äggen inkuberas i en liten tät låda med vermikulit och vatten i förhållandet 2:1 efter vikt eller med uppmjukad sphagnum. Lägg äggen på en liten skål eller en bit skum, så att de inte ligger direkt i det våta underlaget, och se till att kondensvatten inte droppar på dem. Luftfuktigheten ska vara hög, men själva ägget ska hållas torrt.

Temperaturen ska vara 21-27 °C, med en naturlig skillnad mellan dag och natt. Äggen kläcks efter cirka tre månader (ca 90 dagar). Siffran bygger på få kullar, och högre temperatur ger kortare tid. Ägg från samma kull kläcks inom några dagar.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är stora i förhållande till ägget: cirka 9 cm totalt och cirka 2 g. De börjar äta efter cirka två veckor. Håll dem i en liten, fuktig burk eller ett litet terrarium med fuktig sphagnum på botten, en växt, en vattenskål och några bambupinnar eller grenar. Täck större delen av locket, så att fukten stannar kvar, och spraya två gånger om dagen. De sitter ofta på rutan på dagen, sannolikt för att det sparar på fukten.

Ge de första veckorna lite nektar eller aprikosbarnmos tillsatt med kalk, och erbjud små syrsor tre gånger i veckan. Ungarna är mer utsatta för uttorkning än vuxna. Ungar kastar lätt svansen, så undvik hantering. Håll dem jämnstora, och mata dem med små insekter tills de kan ta vuxna byten. Pudra fodret med kalk och ett multivitamin varje vecka under det första halvåret.

Hälsa och vanliga misstag

Uroplatus lineatus är känslig, och livslängden är dåligt känd. Många djur lever bara två till tre år i fångenskap, och honor som lägger ägg ofta bara ett till två år, men vid god skötsel kan arten bli upp till cirka 15 år. Uppfödda djur lever längre än vildfångade. Djur i dålig kondition kan tyna bort snabbt. De typiska problemen är:

- Uttorkning. Smal eller ihopkrullad svans och insjunkna ögon visar för lite fukt eller vatten.
- Hudrester på tårna efter ömsning. De byggs upp och tar greppet och kan kosta en tå. Spraya djuret i flera minuter, och ta försiktigt bort huden med fuktiga fingrar. Går den inte lätt av ska djuret till veterinär.
- Värmestress över 27 °C: oro, aptitlöshet och avmagring.
- Nosskador från strävt underlag eller sträv inredning när djuret slår efter byte.
- Övervikt av för mycket foder och tillskott, med fett under käken.
- Döda ungar i ägget, eller ungar som kläcks svaga. Det kan bero på för lite kalk och för lite UVB hos de vuxna djuren.
- Förlorad svans vid stress eller hårdhänt hantering.
- Parasitinfektion i ryggmärgen (spinal nematodiasis) är beskriven hos arten. Låt undersöka ett avföringsprov om djuret får nervsymtom.

Väg djuren regelbundet och håll koll på muskelspänning och kalksäckar. Sök veterinär med erfarenhet av kräldjur om geckon går ned i vikt, slutar äta, verkar slö eller inte dricker.

Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.